

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.11.1992, sp. zn. 6 To 49/92, ECLI:CZ:NS:1992:6.TO.49.1992.1

Číslo: 16/1993

Právní věta: I. Jednání pachatele, který s úmyslem krást vnikne do rodinného domku, kde násilím donutí majitelku domku, aby mu vydala částku 700 Kč a potom z domku odcizí další věci využívaje toho, že byl předchozím jednáním vyloučen odpor poškozené, lze posoudit jen jako trestný čin loupeže podle § 34 odst. 1 tr.zák. a nikoli též jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr.zák.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 20.11.1992

Spisová značka: 6 To 49/92

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Krádež; Loupež

Předpisy: 140/1961 Sb. § 234 odst. 1 140/1961 Sb. § 247 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání obžalovaného mladistvého Z. D. Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně z 8. září 1942 sp. zn. 2 T 32/92, znovu mladistvého uznal vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 a dvěma trestnými činy porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. Dále uložil mladistvému trest a podle § 229 odst. 1 tr. ř. poškozené Z. C., L. C., S. H. odkázal s nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních a stát zastoupený Nemocnicí s poliklinikou Břeclav odkázal na řízení podle zákona č. 33/1965 Sb. ve znění zákona č. 266/1991 Sb.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl obžalovaný mladistvý Z. D. uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1. 3 tr. zák., trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. a odsouzen podle § 234 odst. 1 tr. zák., § 79 odst. 1 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na čtyři roky, pro jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zák. zařazen do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé. V dalším bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaný mladistvý Z. D. povinen zaplatit poškozeným Z. C., L. C. a S. H. každému 172,40 Kč. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození Z. C., L. C. a S. H. odkázáni se zbytkem nároků na náhradu škody, aniž bylo ve výroku rozsudku uvedeno, na jaké řízení se tito poškození

odkazují. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byl stát zastoupený Nemocnicí s poliklinikou Břeclav odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení před jiným příslušným orgánem.

Proti rozsudku podal v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný mladistvý Z. D. Odvolání podal proti výroku o vině i proti výroku o trestu. Namítl, že provedené důkazy neposkytují spolehlivý podklad pro závěr, že spáchal trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil výrok o vině tímto trestným činem a zprostil jej v tomto směru obžaloby a aby mu za zbývající trestné činy uložil přiměřeně mírnější trest.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž obžalovaný mladistvý mohl podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, a přihlížející přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, dospěl k následujícím závěrům.

Podle zjištění krajského soudu spočívala trestná činnost obžalovaného mladistvého Z. D. v tom, že 26. 10. 1991 kolem 01.00 hod. v podnapilém stavu v Břeclavi-Poštorné, Fučíkova 18, společně s J. D., nar. 18. 7. 1977, vnikl do rodinného domku M. C., nar. 22. 3. 1920, tak, že přešel plot u zahrádky a vytrhl ochrannou síť u pootevřeného okna komory, kterým vlezl dovnitř, několika údery pěstí do hlavy donutil M. C. vydat 700 Kčs a z jejich domku odcizil dvě tašky v hodnotě 20 Kčs, lahev vína zn. Vavřínecké v hodnotě 39 Kčs, lahev slivovice v hodnotě 120 Kčs, lahev pálenky zn. Barec v hodnotě 83 Kčs, radiopřijímač Sound-Solo v hodnotě 400 Kčs, čtyři potravinové konzervy v hodnotě 51 Kčs, dvě vkladní knížky, krabičku s neplatnými mincemi v hodnotě 60 Kčs, jeden pár tenisek v hodnotě 43 Kčs, peněženku v hodnotě 30 Kčs, náramkové hodinky zn. Prim v hodnotě 230 Kčs, tedy věci v celkové hodnotě 1076 Kčs. Podle dalších zjištění krajského soudu obžalovaný mladistvý Z. D. 15. 9. 1991 kolem 01.00 hod. v podnapilém stavu v Trnavě, Beethovenova 22, v suterénu vnikl po utržení petlice s visacími zámky do dvou sklepních kójí, z nichž odcizil M. L. dětské jízdní kolo v hodnotě 770 Kčs, dámské jízdní kolo zelené barvy v hodnotě 780 Kčs a S. D., dámské jízdní kolo modré barvy v hodnotě 1860 Kčs, takže tím způsobil škodu ve výši 3 410 Kčs.

Na podkladě provedených důkazů bylo spolehlivě prokázáno, že obžalovaný mladistvý Z. D. uvedeným způsobem vnikl do rodinného domku poškozené M. C. a do sklepních kójí poškozených M. L. a S. D. Dále bylo z provedených důkazů bezpečně zjištěno, že v rodinném domku poškozené M. C. obžalovaný mladistvý vzal věci v hodnotě 1 076 Kčs a dvě vkladní knížky a kromě toho i částku 700 Kčs a že ve sklepních kójích poškozených M. L. a S. D. vzal jízdní kola v hodnotě 3 410 Kčs. Neúplností skutkové části výroku o vině je to, že Krajský soud v napadeném rozsudku neuvedl, že na vkladních knížkách odcizených ke škodě poškozené M. C. byly uloženy částky 77 345 Kčs a 3 874 Kčs. Výše vkladů byla provedenými důkazy v hlavním líčení bezpečně zjištěna, takže uvedená neúplnost je vadou popisu skutku ve výroku napadeného rozsudku. V těchto směrech ostatně ani obžalovaný mladistvý Z. D. v podobném odvolání neuplatnil žádné námitky.

Skutková zjištění krajského soudu jsou správná i potud, že obžalovaný mladistvý Z. D. v součinnosti se svým bratrancem J. D., který pro nedostatek věku není trestně odpovědný (§ 11 tr. zák.), donutil poškozenou M. C. k vydání částky 700 Kčs násilím, spočívajícím v několika úderech pěstí do hlavy. Námitky, které v tomto ohledu uplatnil v odvolání obžalovaný mladistvý Z. D., nejsou důvodné. Spolehlivým důkazem o násilném jednání obžalovaného mladistvého je svědecká výpověď poškozené M. C. Tato výpověď je dostatečně konkrétní v popisu útoku, který proti ní byl veden, jak pokud jde o údery do hlavy, tak pokud jde o to, že údery jí zasadili oba útočníci. Přitom poškozená svědkyně M. C. dokázala jednání obou útočnicků přesně rozlišit a obžalovaného mladistvého Z. D. naprosto jednoznačně a přesvědčivě uvedla jako jednoho z pachatelů útoku, jímž byla údery pěstí do hlavy donucena vydat částku 700 Kčs.

Výrok o vině je však vadný pro pochybení Krajského soudu při právním posouzení skutkového stavu,

který jinak byl zjištěn správně.

Vniknutí obžalovaného mladistvého Z. D. do rodinného domku poškozené M. C. krajský soud chybně posoudil jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák. Tohoto trestného činu se dopustí mimo jiné ten, kdo neoprávněně vnikne do domu jiného, užije při uvedeném činu násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí a takový čin spáchá se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami. Pro to, aby věc mohla být posouzena podle § 238 odst. 3 tr. zák., chyběl vedle zákonného znaku „užije při činu násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí“, jenž byl splněn, ještě zákonný znak „spáchá čin se zbraní“ nebo znak „spáchá čin nejméně se dvěma osobami“. Obžalovaný mladistvý nespáchal čin se zbraní a nespáchal ho ani se dvěma osobami. Užil násilí, které spočívalo ve vytržení ochranné sítě pootevřeného okna komory; šlo o síť proti hmyzu, jejímž zvláštním účelem nebylo zabránit vniknutí osob. Tím bylo odůvodněno posouzení věci podle § 238 odst. 2 tr. zák. Pro právní kvalifikaci podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. byla splněna i materiální podmínka uvedená v § 88 tr. zák., protože použité násilí podstatně zvyšovalo stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Ve vztahu k té části jednání, která spočívala ve vniknutí do rodinného domku poškozené M. C., tedy měl být obžalovaný mladistvý uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. Této kvalifikaci ostatně odpovídala i tzv. právní věta ve výroku napadeného rozsudku.

Obžalovaný mladistvý Z. D. však měl být uznán vinným dalším trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., pokud násilným jednáním spočívajícím v utržení petlic s visacími zámky vnikl do sklepních kójí poškozených M. L. a S. D. Sklepní kóje byly příslušenstvím bytů obou poškozených a jejich nedotknutelnost je proto rovněž chráněna ustanovením § 238 tr. zák. o trestném činu porušování domovní svobody. Ve skutečnosti tedy šlo o neoprávněné vniknutí do bytu jiného ve smyslu ustanovení § 238 odst. 1 tr. zák., podle něhož bytem se rozumí i uzavřený prostor, který je příslušenstvím bytu, např. sklep nebo sklepní kóje, jak tomu bylo v posuzovaném případě. Obžalovaný mladistvý při tomto činu užil násilí a překonal překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí, neboť u obou sklepních kójí utrl petlici s visacím zámekem. Tato okolnost podstatně zvyšovala stupeň nebezpečnosti jeho činu pro společnost, jak to má na mysli ustanovení § 88 tr. zák., a odůvodňovala kvalifikaci podle § 238 odst. 2 tr. zák.

Každý z obou útoků, jimiž byly naplněny znaky trestného činu porušování domovní svobody, zakládal samostatný skutek, takže šlo o dva trestné činy porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. O jeden pokračující trestný čin nešlo proto, že uvedené útoky nebyly spojeny společným úmyslem, který by je spojoval v jediný skutek. Mezi oběma útoky byl poměrně větší časový odstup, neboť byly spáchány 15. 9. 1991 a 26. 10. 1991. Zcela odlišné byly i okolnosti, za kterých se obžalovaný mladistvý k oběma útokům rozhodl, a podněty, které ho k spáchání obou útoků vedly. Žádné skutečnosti nesvědčí o tom, že by již v době prvního útoku obžalovaný mladistvý alespoň v hrubých rysech zamýšlel vniknutí do dalšího objektu požívajícího ochrany podle § 238 tr. zák. Druhý útok byl výsledkem náhle pojatého rozhodnutí učiněného pod vlivem J. D., které nijak nesouviselo s předcházejícím útokem.

Krajský soud v podstatě správně posoudil jednání obžalovaného mladistvého Z. D., pokud spočívalo v násilí proti poškozené M. C. s cílem donutit ji k vydání peněz, jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Ovšem do rozsahu tohoto trestného činu neměl krajský soud zahrnout jen částku 700 Kčs, kterou poškozená pod vlivem násilí obžalovaného mladistvého vydala, nýbrž i další věci, které obžalovaný mladistvý v domku poškozené odcizil. Skutečnost, že obžalovaný mladistvý tyto věci vzal, byla podmíněna předcházejícím násilím, jímž byl vyloučen odpor poškozené a jímž si obžalovaný zajistil možnost nerušeného prohledání domku a odnětí vhodných věcí. Obžalovaný mladistvý vnikl do rodinného domku poškozené se záměrem získat větší částku peněz, neboť očekával, že větší částku bude poškozená mít. Když se ukázalo, že tomu tak není, protože poškozená dobrovolně vydala jen 100 Kčs a poté pod vlivem násilí dalších 700 Kčs, uskutečnil svůj původní záměr obohatit se o větší částku tím, že v domku poškozené vzal věci, které považoval za vhodné. Přitom i těchto věcí

se zmocnil v souvislosti s násilím vykonaným na poškozené. Není tedy důvodu k tomu, aby odcizení jiných věcí než peněz bylo kvalifikováno jako trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák., jak to učinil Krajský soud. Naopak bylo na místě posoudit odcizení věcí jako součást trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Tento trestný čin byl dokonán (tj. ve smyslu naplnění zákonných znaků trestného činu) tím, že obžalovaný mladistvý udeřil poškozenou pěstí do hlavy s cílem získat její peníze, a dokončen (tj. ve smyslu uskutečnění úmyslu zmocnit se cizí věci) jednak odnětím částky 700 Kčs a jednak odcizením dalších věcí v domku poškozené. Obžalovaný mladistvý Z. D. tak měl být uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. v rozsahu zahrnujícím i odcizení všech věcí ke škodě poškozené M. C. a neměl být uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. ve vztahu k odcizení těchto věcí.

Trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. měl být obžalovaný mladistvý Z. D. uznán vinným, jen pokud jde o odcizení jízdních kol v celkové hodnotě 3 410 Kčs vloupáním do sklepních kójí poškozených M. L. a S. D. V tomto ohledu krajský soud posoudil jednání obžalovaného mladistvého správně.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud ČR zrušil celý výrok o vině. V důsledku toho zrušil i výrok o trestu a výrok o náhradě škody. Zrušil tedy napadený rozsudek v celém rozsahu.

K výroku o náhradě škody je ovšem nutno dodat, že je také vadný. Krajský soud přiznal poškozeným Z. C., L. C. a S. H. část uplatněného nároku na náhradu škody, a to částku vyjadřující hodnotu odcizených věcí z majetku poškozené M. C., přičemž šlo o věci, které nebyly vráceny. Jednalo se o věci v hodnotě 517,20 Kčs a krajský soud přiznal každému z tří uvedených poškozených jednu třetinu této částky. Krajský soud přitom patrně vycházel ze skutečnosti, že poškození Z. C., L. C. a S. H. jako děti poškozené M. C. jsou jejími dědici. Neučinil však potřebná zjištění v tom směru, zda všichni tři skutečně jsou dědici, zda okruh dědiců tím je vyčerpán, zda případně nedošlo k vydědění některého z nich, zda titulem dědění byl zákon nebo závěť, zda v případě závěti nebyl podíl některého z dědiců zkrácen atd. Na objasnění těchto skutečností Krajský soud ani nezaměřil dokazování. Poškození Z. C., L. C. a S. H. proto měli být s nároky na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Jinak Krajský soud správně odkázal tyto poškozené na řízení ve věcech občanskoprávních, pokud uplatnili nároky, které měly svůj podklad ve smrti poškozené M. C. (náklady pohřbu), protože obžalovaný mladistvý Z. D. nebyl uznán vinným způsobením smrti poškozené M. C. Poškození však měli být se zbytkem nároku na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních podle § 229 odst. 2 tr. ř. a nikoli podle § 229 odst. 1 tr. ř. Krajský soud meritorně správně odkázal stát zastoupený Nemocnicí s poliklinikou Břeclav s nárokem na regresní náhradu na řízení před jiným příslušným orgánem (tj. na řízení podle zákona č. 33/1965 Sb. ve znění zákona č. 266/1991 Sb.), avšak měl tak učinit nikoli podle § 229 odst. 3 tr. ř., nýbrž podle § 229 odst. 1 tr. ř. Obžalovaný mladistvý totiž nebyl zproštěn obžaloby pro skutek, jímž byla způsobena smrt poškozené M. C., a tímto skutkem byl zčásti uznán vinným, byť v rozsahu, který nezahrnoval smrtelný následek.